

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.27.14

**Inventaris van het archief van de Staatscommissie
inzake de bestrijding der tuberculose (KB. 25 d.d. 3
juli 1918) (Commissie Heynsius van den Berg), (1917-)
1918-1922 (-1930)**

Versie: 23-06-2021

C. de Quaasteniet

Nationaal Archief, Den Haag 2007

This finding aid is written in Dutch.

INHOUDSOPGAVE

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose.....	7
Organisatie.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
A. Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose.....	11
1. Stukken van algemene aard.....	11
1.1. Notulen.....	11
1.2. Correspondentie.....	11
2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	11
2.1. Organisatie.....	11
2.2. Rapporten en nota's.....	12
3. Documentatie.....	13
B. Subcommissie voor de directe bestrijding.....	15
1. Stukken van algemene aard.....	15
2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	15
2.1. Organisatie.....	15
2.2. Rapporten en nota's.....	15
C. Subcommissie voor de indirecte bestrijding.....	16
1. Stukken van algemene aard.....	16
2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	16
2.1. Rapporten en nota's.....	16
D. Subcommissie voor de behandeling van de lijders.....	17
1. Stukken van algemene aard.....	17
2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	17
2.1. Organisatie.....	17
2.2. Rapporten en nota's.....	17

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Staatscommissie inzake de bestrijding der Tuberculose

Periodisering:

archiefvorming: 1918-1920

oudste stuk - jongste stuk: 1917-1930

Archiefbloknummer:

X6

Omvang:

50 inventarisnummer(s) 0,40 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose (Commissie Heynsius van den Berg)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van de Staatscommissie bevat onder meer notulen, correspondentie, rapporten, nota's en documentatie. Daarnaast zijn er notulen, rapporten en nota's van de verschillende subcommissies.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Staatscommissie inzake de bestrijding der Tuberculose, nummer toegang 2.27.14, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Cie Tuberculose, 2.27.14, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

STAATSCOMMISSIE INZAKE DE BESTRIJDING DER TUBERCULOSE

Deze archiefinventaris heeft betrekking op het archief van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose over de periode (1917-) 1918-1922 (-1930).

De Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose werd ingesteld bij Koninklijk Besluit van 3 juli 1918, nr. 25. De installatierede werd uitgesproken door Jhr. Roëll, die tevens voorzitter van de commissie werd, op 23 juli 1918 op het departement van Binnenlandse Zaken.

Aanleiding tot de instelling van deze staatscommissie vormde de van regeringszijde geuite behoefte aan informatie over de tuberculosebestrijding en de organisatie van die bestrijding in Nederland. Tuberculose werd in die tijd voornamelijk nog bestreden door diverse verenigingen en instellingen die vaak geheel dan wel gedeeltelijk onafhankelijk van elkaar te werk gingen. Bij de toenmalige Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der Tuberculose was het merendeel van de op dit gebied actieve verenigingen aangesloten.

De taak van de staatscommissie was tweemaal:

1. het voorlichten van de regering over wettelijke maatregelen tot bestrijding van tuberculose en over de beste wijze van bestrijding van deze ziekte, en
2. het zoeken naar het verband tussen sociale misstanden en de verspreiding van tuberculose en tegelijk het willen nagaan niet slechts of en in hoeverre het verbeteren daarvan de bestrijding van tuberculose ten goede kon komen, maar ook op welke wijze die verbetering zou zijn te bevorderen.

De Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose, die bekend geworden is onder de naam "Commissie Heynsius van den Berg", werd ontbonden met het Koninklijk Besluit (KB) nr. 51 van 23 augustus 1923.

ORGANISATIE

De Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose had een Raad van bestuur. De voorzitter daarvan was dhr. Jhr. Mr. Dr. W. Roëll, en de secretaris dhr. M.R. Heynsius van den Berg. De plenaire vergadering bestond uit de Raad van bestuur en alle overige leden voor de bespreking van algemene onderwerpen. Specifieke onderwerpen werden in subcommissie behandeld. Vanaf het begin waren er drie subcommissies:

1. voor de directe bestrijding;
2. voor de indirecte bestrijding, en
3. voor de behandeling van de lijders.

Later werd er nog een vierde subcommissie ingesteld. Deze laatste subcommissie kreeg als taak de mogelijkheden te bezien van wettelijke maatregelen ten behoeve van de bestrijding van tuberculose.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het archief van de Staatscommissie inzake de bestrijding van de tuberculose bestond uit drie archiefdozen toen het werd aangetroffen in het archief van de (Centrale) Gezondheidsraad (1901-1956). Het was verpakt in archiefdozen van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne (VOMIL) met daarin dunne omslagen onder de toegangsnummers 1249-1278. Deze nummers, die het totale archief van de staatscommissie betroffen, waren onderdeel van een grote hoeveelheid

genummerde mappen die hun analoge nummering hadden op beschreven fiches die op hun beurt het resultaat waren van verschillende pogingen van medewerkers van de ministeries van VOMIL en WVC om het archief van de (Centrale) Gezondheidsraad te inventariseren. De beschrijvingen op de fiches waren echter niet van dien aard dat zij konden worden gebruikt als beschrijvingen voor deze definitieve archiefinventaris. Wel werd een zodanig eenduidige beschrijving aangetroffen dat daaruit kon worden opgemaakt dat de bewerking van het beschrijven in één keer was geschied en niet zoals het geval was bij andere bestanddelen van de (Centrale) Gezondheidsraad 1901-1956, in een aantal keren. Notities te dien aanzien zijn niet aangetroffen.

Omdat het archief dus verpakt was in de perioden van de ministeries van VOMIL of van WVC kan men niet meer zeggen of het de originele ordening heeft behouden van de tijd waarin het archief ontstond. De stukken van inventarisnummer 1 zijn deels ontvangen op het Ministerie van Binnenlandse Zaken en deels op het Ministerie van Arbeid gelet op de ingekomen stempels en nummers van exhibitum. Ook de minuten zijn opgemaakt bij dezelfde genoemde ministeries respectievelijk bij de afdelingen Volksgezondheidsaangelegenheden (VA) en bij de afdeling Volksgezondheid (V). De archiefstukken van de staatscommissie zijn genummerd in die zin dat alle stukken deel uitmaken van één doorlopende nummering, waarbij onderscheid kan worden gemaakt van een A voor de authentieke stukken en een B voor afschriften daarvan. Het was gezien de ordening voor deze archiefinventaris geen zaak de stukken in één nummering te ordenen aangezien dat de systematiek niet ten goede zou komen. De aangetroffen ordening van de archiefstukken heeft daarom geen rigoureuze verandering behoeven te ondergaan. De chronologische ordening van de stukken binnen de mappen was niet onjuist en is zo gehouden. De systematiek en de chronologie van de mappen onderling is ten behoeve van de leesbaarheid van de inventaris enigszins gewijzigd. Overtollige afschriften en metalen hechtingsmiddelen zijn verwijderd. Een aparte of eigen agenda van ingekomen en uitgegane stukken van de staatscommissie is niet aangetroffen. Gegevens betreffende ingekomen en uitgegane stukken van de Staatscommissie inzake de bestrijding van de tuberculose dient men te raadplegen in de agendaboeken van de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Arbeid. Deze zijn aanwezig in het Nationaal Archief.

Het ligt in de bedoeling dat het archief van de Staatscommissie inzake de bestrijding van de tuberculose na zijn inventarisatie te zijner tijd zal worden overgebracht naar het Nationaal Archief (NA) in Den Haag om daar voor blijvende bewaring te worden opgeslagen.

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Het archief is gescheiden van het archief van de (Centrale) Gezondheidsraad omdat het archief van de Staatscommissie inzake de bestrijding van de tuberculose als "vreemd" archief werd aangemerkt. De staatscommissie is zelf een actor geweest en heeft zelf het archief gevormd.

Er is uit het archief van de Staatscommissie inzake de bestrijding van de tuberculose bij deze laatste bewerking niet meer vernietigd dan een aantal afschriften van notulen van commissievergaderingen. Er zijn geen gegevens aangetroffen van vernietiging bij een vorige bewerking. De totale omvang van het archief is drie "Amsterdamse" archiefdozen en daarom in afmeting 0,375 meter inhoudende 50 inventarisnummers.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A. STAATSCOMMISSIE INZAKE DE BESTRIJDING DER TUBERCULOSE

1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

1.1. NOTULEN

- 7** Notulen van de vergaderingen van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose,
1918-1922 1 omslag

1.2. CORRESPONDENTIE

- 6** Stukken betreffende het verlenen van krediet voor de reis- en verblijfkosten die de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose moet maken bij het doen van onderzoek in het land, evenals voor de kosten bij het uitnodigen van deskundigen,
1918-1919 3 stukken
- 19** Brief van het Departement van Oorlog betreffende een statistiek voor militairen,
1919 1 stuk
- 27** Brief aan de minister van Arbeid betreffende de organisatie van de bestrijding der tuberculose,
1920 3 stukken
- 16** Opgave van ingekomen bezwaarschriften,
z.d. 1 stuk

2. STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

2.1. ORGANISATIE

- 1** Stukken betreffende het in- en samenstellen en ontbinden van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose (KB 25 d.d. 3 juli 1918),
1917-1923 1 omslag
- 2** Stukken betreffende het benoemen van een adjunct-secretaris ten behoeve van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose,
1918 3 stukken
- 4** Stukken betreffende het vrijstellen van portokosten bij briefwisseling over dienstzaken van de adjunct-secretaris van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose,
1918 1 omslag
- 5** Stukken betreffende rangschikking in het reistarief,
1918 1 omslag

- 3** Stukken betreffende de salariëring van de adjunct-secretaris van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose, 1919 1 omslag
- 2.2. RAPPORTEN EN NOTA'S**
- 12** Rapport betreffende treatment of tuberculosis in Schotland, 1918 1 omslag
- 13** Enquête gehouden door dr. Vos over de maatregelen die door de huisartsen worden voorgeschreven in de huisgezinnen van tuberculoselijders, 1918 1 stuk
- 14** Rapport betreffende tuberculose in gestichten, 1919 1 omslag
- 15** Rapport van dhr. de Josselin de Jong betreffende maatschappelijke welstand en tuberculose, 1919 1 stuk
- 17** Nota's betreffende de bestrijding van tuberculose, 1919 1 omslag
- Nota van dhr. D.A. de Jong betreffende de betekenis van de bestrijding der diertuberculose en van goede voedselkeuring voor de bestrijding van tuberculose bij den mensch.
 - Herhaling van de motie van dhr. Heyermans over verplichte sputum desinfectie.
 - Nota van dhr. Heyermans betreffende de bestrijding der gevolgen van de diertuberculose voor de mensch.
 - Nota van dhr. Dekker betreffende een betere verspreiding van kennis van de tuberculose en hare bestrijding en van de hygiëne.
 - Nota van dhr. Dekker betreffende bijzondere maatregelen om de besmettingskans te verminderen in het gezin.
 - Nota van dhr. Heyermans betreffende de hygiënische opvoeding.
 - Nota van dhr. Fleischer betreffende de waarde van verschillende instellingen ter bevordering van de sub CC I a genoemde maatregelen ter vermindering van de besmettingskansen in het gezin.
- 18** Rapport over wat gedaan kan worden voor militairen lijdende aan tuberculose, dhr. Heynsius van den Berg, 1919 1 omslag
- 20** Uitgaande brief aan de minister van Arbeid betreffende een wetsontwerp tot wijziging van de Lager Onderwijswet, 1919 1 stuk
- 21** Rapport (verplichte) aangifte van tuberculose, 1919 2 stukken
- 29** Rapporten over de wenselijkheid van meerdere exploitatie van ons zeeklimaat in de strijd tegen de tuberculose en speciaal tegen de kindertuberculose, en over tuberkelbacillen van mens en dieren, 1919-1920 2 stukken
- 26** Nota van de dhr. Röell betreffende een afzonderlijke deskundige inspectie voor de hygiënische en sociale bemoeiingen van de regering ter zake de bestrijding van tuberculose,

	1920	1 stuk
28	Voorlopig rapport van dhr. Korteweg betreffende het verband tussen tuberculose en trauma, 1920	1 omslag
30	Rapport van dhr. Dekker betreffende het verband tussen tuberculose en de woning, 1920	1 stuk
31	Rapport van dhr. Dekker over buitenscholen, 1920	1 stuk
32	Rapport betreffende sociale verzekering en tuberculosebestrijding in Engeland, Duitsland en Nederland, 1920	1 stuk
45	Rapport van dhr. Heynsius van den Berg getiteld: Samenvatting van de taak van het consultatiebureau, z.d.	1 omslag
49	Wettelijke regels met betrekking tot het verkrijgen van rijkssubsidie voor tuberculosebestrijding, 1924-1930	1 omslag
8	Stukken betreffende de verslaglegging en openbaarmaking van de bevindingen van de Staatscommissie inzake de bestrijding der tuberculose, 1918-1922	1 omslag
10	Rapport betreffende tuberculose in fabrieken en werkplaatsen, z.d.	2 stukken
11	Uittreksel van dhr. Röell van het eindrapport van de Engelsche Departementale Commissie betreffende tuberculose van maart 1913, z.d.	1 stuk
22	Rapport betreffende de toekomstige organisatie der tuberculose (enige voorlopige opmerkingen), z.d.	1 stuk
23	Rapport van de heren De Jong en De Josselin de Jong over het centraal instituut, z.d.	1 stuk
24	Voorstel van de heren Abrahams en Heynsius van den Berg over de organisatie aan de periferie, z.d.	1 stuk
3. DOCUMENTATIE		
25	Artikel uit The Lancet, ter kennisname aan de voorzitters van de commissies, betreffende de organisatie van de bestrijding van tuberculose, 1919	1 stuk
9	Uitgaven van de Nederlandsche centrale vereeniging tot bestrijding der tuberculose,	

z.d.

2 stukken

50

Voorbeelden van formulieren die gebruikt zijn bij de bestrijding van tuberculose,
z.d.

1 omslag

B. SUBCOMMISSIE VOOR DE DIRECTE BESTRIJDING**1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD**

- 33** Notulen van de Subcommissie voor de directe bestrijding,
1918-1920 1 pak

2. STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**2.1. ORGANISATIE**

- 34** Werkplan voor de Subcommissie voor de directe bestrijding,
z.d. 1 stuk

2.2. RAPPORTEN EN NOTA'S

- 36** Overzicht van de beslissingen der Subcommissie voor de directe bestrijding,
1920 1 stuk
- 35** Rapport van het verhandelde in de Subcommissie voor de directe bestrijding,
z.d. 1 stuk

C. SUBCOMMISSIE VOOR DE INDIRECTE BESTRIJDING**1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD**

- 37** Notulen van de Subcommissie voor de indirecte bestrijding,
1918-1920 1 omslag

2. STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**2.1. RAPPORTEN EN NOTA'S**

- 38** Rapport aan de leden van de Subcommissie voor de indirecte bestrijding (rapport 1
van dhr. Abrahams),
1918 1 omslag
- 41** Stukken betreffende de indirecte bestrijding van tuberculose,
1918 1 omslag
- 39** Rapport van mw. van Dorp aan de Subcommissie voor de indirecte bestrijding
betreffende de bescherming van het gezonde kind tegen tuberculose,
z.d. 1 stuk
- 40** Rapport van mw. van Dorp aan de Subcommissie voor de indirecte bestrijding
betreffende het verband tussen het alcoholisme en tuberculose,
z.d. 1 stuk
- 42** Ontwerprapport van de Subcommissie voor de indirecte bestrijding,
z.d. 1 stuk

D. SUBCOMMISSIE VOOR DE BEHANDELING VAN DE LIJDERS**1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD**

- 43** Notulen van de Subcommissie voor de behandeling van de lijders,
1918-1920 1 pak

2. STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**2.1. ORGANISATIE**

- 44** Werkplan voor de Subcommissie voor de behandeling van de lijders,
z.d. 1 stuk

2.2. RAPPORTEN EN NOTA'S

- 46** Rapport van de Subcommissie voor de behandeling van de lijders betreffende de
taak van het consultatiebureau,
z.d. 1 stuk
- 47** Rapport van het verhandelde in de Subcommissie voor de behandeling van de
lijders,
z.d. 1 omslag
- 48** Voorlopig, door de voorzitter goedgekeurd resumé van het verhandelde in de
Subcommissie voor de behandeling van de lijders over: middelen ter bevordering
van de tijdige herkenning der tuberculose,
z.d. 1 stuk